

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Dziecko, młodzież, rodzina jako adresaci pomocy psychopedagogicznej i socjalnej”, Poznań, 23 października 2012 roku

23 października na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się pod patronatem dziekana tego wydziału prof. zw. dr hab. Zbyszka Melosika ogólnopolska konferencja naukowa zatytułowana „Dziecko, młodzież, rodzina jako adresaci pomocy psychopedagogicznej i socjalnej”, zorganizowana przez Zakład Poradnictwa Społecznego, kierowany przez prof. dr hab. Magdalenę Piorunek (przewodnicząca komitetu organizacyjnego). W organizacji przedsięwzięcia uczestniczyli także: dr hab. Marek Budajczak, dr Grażyna Teusz, dr Joanna Koziełska (sekretarz konferencji) oraz mgr Agnieszka Skowrońska-Pućka (sekretarz konferencji). Konferencja stanowiła odpowiedź środowiska pedagogów oraz przedstawicieli nauk społecznych na lawinowo narastające zapotrzebowanie na pomoc psychopedagogiczną i wsparcie społeczne w świecie permanentnych dynamicznych przeobrażeń, w płynnej, niedookreślonej, ryzykownej rzeczywistości stałego wielowektorowego postępu, za którym nie sposób nadążyć, którego nie sposób przewidzieć i zaplanować, w coraz bardziej skomplikowanej codzienności, w której relatywizacja wartości i socjalizacyjne przetasowania nie ułatwiają życiowych wyborów i egzystencjalnych decyzji.

W obliczu destrukcji tradycyjnych, pierwotnych grup wsparcia społecznego człowiek (niezależnie od etapu rozwoju) i rodzina pozostają z wieloma problemami w toku swojej biografii sami, będąc zmuszonymi do poszukiwania pomocy, wsparcia, porady, coraz częściej świadczonej przez instytucje pomocowe i reprezentujących je „fachowców od doradzania, służenia pomocą i wsparciem” – coachów, mentorów, pedagogów, psychologów, terapeutów, doradców, opiekunów, pracowników socjalnych itd., którzy wkraczają w życie beneficjenta pomocowych działań na wszystkich jego etapach. Analgetyczna kultura zakreśla coraz szersze kręgi.

Zorganizowanie konferencji stanowiącej płaszczyznę wymiany doświadczeń teoretyków i praktyków zajmujących się tworzeniem warunków i świadczeniem pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom w sytuacjach bezradności, życiowych zagrożeń, utrudnień zarówno związanych z codziennym funkcjonowaniem, jak i szeregiem problemów rozwojowych i socjalizacyjnych, stało się podstawowym założeniem organizatorów.

W tym cyklicznym przedsięwzięciu udział wzięli naukowcy i praktycy reprezentujący wiele (ponad 30) ośrodków akademickich i instytucji pomocowych z całej Polski. To już drugie tego typu przedsięwzięcie organizatorów. Wcześniej, 16 kwietnia 2010 r., Zespół Zakładu Poradnictwa Społecznego zorganizował konferencję o ogólnopolskim zasięgu, której tematem przewodnim uczyniono poradnictwo i wsparcie społeczne w biegu życia człowieka. Tematyka powyższa, wzbogacona o szereg refleksji, stała się następnie hasłem przewodnim dwóch zbiorów publikacji, redagowanych przez prof. dr hab. Magdalenę Piorunek *Pomoc – wsparcie*

– *poradnictwo. Od teorii do praktyki* (2010), wyd. Adam Marszałek, Toruń oraz *Poradnictwo. Kolejne przybliżenia* (2011), wyd. Adam Marszałek, Toruń.

Relacjonowany naukowy projekt, którego tematyka objęła szerokie spektrum zagadnień, został pomyślany jako ogólnopolska konferencja naukowa, dająca możliwość przeprowadzenia szerokiej debaty grona specjalistów zajmujących się problematyką pomocy i wsparcia społecznego, a jej otwarta formuła umożliwiła inspirujące do dalszych badawczych poszukiwań dyskusje, wymianę refleksji i poglądów zarówno teoretykom, jak i praktykom. Konferencja została podzielona na dwie części. Pierwsza z nich, część plenarna, miała ogólny, wyznaczający tematykę obrad charakter. Kolejna – panelowa – została podzielona na sekcje tematyczne o wydźwięku obok teoretycznego – badawczym i pragmatycznym.

Sesję plenarną otworzyła, witając gości i nadając kierunek obradom, przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego, kierownik Zakładu Poradnictwa Społecznego prof. dr hab. Magdalena Piorunek. W imieniu patrona przedsięwzięcia – dziekana Wydziału Studiów Edukacyjnych prof. zw. dr. hab. Zbyszka Melosika – głos zabrali przedstawiciele władz dziekańskich w osobach prodziekan prof. dr hab. Agnieszki Cybał-Michalskiej i prodziekana prof. dr hab. Andrzeja Ćwiklińskiego.

Prof. Piorunek podkreśliła w swoim wystąpieniu zasadność przedsięwzięcia, zauważając:

coraz większa liczba ludzi zagubionych w społecznej rzeczywistości i labiryncie życiowych celów i wartości, dotknięta różnego typu dysfunkcjami rozwojowymi czy socjalizacyjnymi poszukuje pomocy socjalnej w zaspakajaniu podstawowych potrzeb, wsparcia emocjonalnego, informacyjnego, rzeczowego, porady. Specjalistyczne oddziaływania pomocowe oparte są o specyficzną relację z pomagającym, wymagającą wzajemnej akceptacji i zaufania, relację stosunkowo bliską, niepozabawioną emocji. Dla wielu uwikłanych w szereg powierzchownych czy wręcz wirtualnych kontaktów z innymi ludźmi owa relacja pomocowa, w której dodatkowo podstawowym narzędziem budowania zaufania staje się rozmowa (na którą przecież w zabieganej codzienności zdecydowanie brak sił i czasu), może stanowić panaceum na bolączki rzeczywistości społecznej. Jakże łatwo w takich sytuacjach relacjom pomocowym nadać charakter substytucyjny w stosunku do zabiegów związanych z długotrwałym, a często także niepewnym budowaniem naturalnych sieci wsparcia! Wszak w oswojonej sytuacji społecznej, w której doradca, pedagog, psycholog, pracownik socjalny, terapeuta ma „obowiązek” pomagać, można wprawdzie, ryzykując psychiczne otwarcie się, uzyskać (zakupić) choćby namiastkę zainteresowania, empatii, akceptacji, życiowego optymizmu i proaktywnej zachęty¹.

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego zauważyła także, iż fakt przyjęcia zaproszenia do udziału w konferencji przez polityków – urzędników państwowych, którzy mogą się przyczynić do, wskazywanych w toku obrad, rozwiązań systemowych – podnosi rangę wydarzenia.

Prof. Piorunek odczytała list, który na jej ręce przekazała, nieobecna z powodu udziału w posiedzeniu sejmu pani minister, Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania dr Agnieszka Kozłowska-Rajewicz. W odpowiedzi na słowa przewodniczącej głos zabral Rzecznik Praw Dziecka RP minister Marek Michalak, który w Roku Janusza Korczaka przypomniał słowa tego wybitnego pedagoga: „nie ma dzieci – są ludzie”, podkreślając, iż respektowanie praw dziecka to społeczne i instytucjonalne wyzwanie. W plenarnej części tego ogólnopolskiego spotkania głos zabrali, zgłębiając różne aspekty tematyki szeroko rozumianego wsparcia społecznego, także: prof. dr hab. Jerzy Modrzewski i dr Agata Matysiak-Błaszczyk, rozważając temat wielości odmian współczesnego problemu rodzinnego w Polsce; zagadnienia związane z pomocą rodzinie omawiali także prof. dr hab. Kazimierz Kotlarski, prof. dr hab. Augustyn Bańka, który zaprezentował prelekcję pod tytułem: „Design tożsamości w procesie przystosowania osobowości

¹ M. Piorunek, Poznań, 2012, maszynopis tekstu otwierający konferencję naukową „Dziecko, młodzież, rodzina jako adresaci pomocy psychopedagogicznej i socjalnej”.

do płynnej rzeczywistości zawodowej. Rola rodziny i wsparcia społecznego”, oraz prof. dr hab. Bożena Matyjas. W omawianej części konferencji przemawiali także m.in.: prof. dr hab. Barbara Harwas-Napierała (w jej imieniu dr Lucyna Bekiera), prof. dr hab. Robert Opora oraz prof. dr hab. Hanna Krauze-Sikorska.

Liczba i zróżnicowana tematyka referatów, których wspólnym aspektem uczyniono zagadnienia wsparcia, była imponująca – co świadczy o ogromnym zainteresowaniu konferencją, dlatego dalsze wystąpienia realizowano w czterech sekcjach tematycznych, z których każda podzielona była na obrady przed- i popołudniowe. Dyskusje w poszczególnych panelach poświęcone były następującym blokom tematycznym:

w zespole 1. pochyłono się nad tematyką niepełnosprawności i przewlekłej choroby, stanowiącej czynnik dezintegracji rodziny;

w zespole 2. omawiano zagadnienia deskrypcji różnych płaszczyzn funkcjonowania współczesnej rodziny ze szczególnym uwzględnieniem jej funkcji wychowawczych i wynikających z nich trudności i zagrożeń;

w zespole 3. skupiono się na problemach dzieci i młodzieży oraz ich zapotrzebowaniu na pomoc i wsparcie;

w zespole 4. wyeksponowano wątki opiekuńczo-wychowawcze i resocjalizacyjne związane z rodziną dysfunkcyjną oraz rozwiązania praktyczne w tym zakresie.

Pierwszy zespół tematyczny, prowadzony przez dr Justynę Deręgowską (WSNHID) i dr Joannę Kozielską (UAM), otworzył dr hab. Andrzej Ładyżyński (Uniwersytet Wrocławski), zaznaczając, iż poradnictwo postadopcyjne to niedowartościowana, a rozwijająca się forma poradnictwa rodzinnego. Autor ukazał aspekty teoretyczne związane z poradnictwem postadopcyjnym oraz praktyczne wymiary pracy doradczej tego typu. Relację z badań opartych na wywiadach głębinowych, gdzie zaakcentowano aspekty funkcjonowania rodzin osób niepełnosprawnych, zaprezentował w wystąpieniu przybliżającym wybrane uwarunkowania aktywności życiowej inwalidów, a w szczególności te z nich, które można wykorzystać w dalszych, pogłębionych eksploracjach zjawiska niepełnosprawności, dr Piotr Winczewski (Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce). Tę tematykę poruszyła także dr Danuta Kopeć (UAM), zaznaczając, iż w polskiej literaturze przedmiotu z zakresu pedagogiki specjalnej niewiele jest pozycji, w których problemy rodziców oczekujących dziecka zagrożonego niepełnosprawnością są podnoszone, podjęła tematykę związaną ze wsparciem tej właśnie kategorii rodziców. Autorka wystąpienia scharakteryzowała kategorie rodziców oczekujących dziecka zagrożonego niepełnosprawnością, z jednoczesnym przedstawieniem oferty szeroko rozumianego, wielospecjalistycznego wsparcia. Mgr Agnieszka Jędrzejowska (Uniwersytet Wrocławski) swoje wystąpienie poświęciła dzieciom z zespołem Downa, podkreślając, iż na skutek starań rodziców skupionych przy Dolnośląskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Zespołem Downa „Razem”, przy współpracy z Wydziałem Edukacji w roku szkolnym 2009/2010 wdrożony został we Wrocławiu projekt edukacyjny oparty na tworzeniu grup z jednorodnym zaburzeniem (w 15-osobowej grupie przedszkolnej znajduje się od 3 do 5 dzieci z zespołem Downa). Podczas wystąpienia autorka przedstawiła wpływ tego rozwiązania na rozwój dzieci z zespołem Downa, jak również na funkcjonowanie dzieci pełnosprawnych. Wyniki obserwacji uzupełniła refleksją nauczycieli i specjalistów – bezpośrednich realizatorów tego przedsięwzięcia. Dr hab. Piotr Gindrich (UMCS Lublin), odwołując się do przeprowadzonych przez siebie weryfikacji empirycznych, wskazał wybrane uwarunkowania wsparcia edukacyjnego młodzieży gimnazjalnej z trudnościami w uczeniu się i zaburzeniami towarzyszącymi. Do tego wystąpienia odwołała się dr Bożena Chrostowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn). Powołując się na dane GUS, wskazała na powiększającą się systematycznie liczbę uczniów ze spektrum autystycznym w szkolnic-

twie ogólnodostępnym. Jak zauważyła, literatura przedmiotu oraz nieliczne badania wskazują również na „wypadanie” uczniów z autyzmem z tego typu szkolnictwa na kolejnych etapach edukacyjnych. Autorka podkreśliła w swojej prelekcji, że choć obecne zmiany w polskim prawie oświatowym wprowadziły pewne rozwiązania mające wspierać uczniów z tą niepełnosprawnością, to nadal istnieje wiele barier w tym zakresie. W tej sekcji głos zabrały także: dr Iwona Konieczna (Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa), dr Katarzyna Waszyńska (UAM) i reprezentująca Wielkopolskie Centrum Onkologii mgr Maria Kuśnierkiewicz, które w swoich wystąpieniach wskazały sytuację rodzin dzieci przewlekle i terminalnie chorych. Dr Justyna Deręgowska (Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa, Poznań) kontynuowała temat przedmówczyń, wskazując na ważne aspekty paliatywnej opieki pediatrycznej nad dzieckiem. Ten aspekt pogłębiła mgr Małgorzata Szatan, reprezentująca Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego z Warszawy, omawiając znaczenie performatywnej perspektywy w pracy z chorymi dziećmi. Mgr Natalia Poremska (UAM) zaprezentowała temat form wzajemnego wsparcia osób cierpiących na depresję, które mają miejsce w cyberprzestrzeni, zaznaczając, że nowe standardy w komunikacji społecznej dyktują innowacyjne formy poszukiwania i udzielania pomocy psychologicznej. Z uwagi na fakt, że współcześnie większość relacji interpersonalnych przebiega za pośrednictwem Internetu, medium to staje się płaszczyzną wymiany informacji i udzielania wsparcia. W sieci funkcjonują specyficzne grupy użytkowników, które na portalach i forach interesowych poszukują wiadomości i zrozumienia. Wymiana i zdobywanie w ten sposób wiedzy oraz pożyteczne rady sprzyjają osobom z objawami depresji w lepszym zrozumieniu sytuacji, własnego położenia życiowego i problemów.

Drugi zespół teoretyków i praktyków pod kierunkiem dr Ewy Kasperek-Golimowskiej (UAM) i dr Iwony Werner (WSNHiD) rozważał istotne aspekty funkcjonowania współczesnej rodziny. Panel otworzyła dr Lidia Huber (Wyższa Szkoła Zawodowa Kadry dla Europy, Poznań), ukazując wpływ kryzysu ekonomicznego na funkcjonowanie rodziny. Autorka poddała analizie nowe wyzwania oraz trudności, których doświadczają współcześnie rodziny, takie jak m.in.: minimalizacja czasu spędzanego wspólnie przez członków rodziny, „rywalizacja” pomiędzy małżonkami (nie w tylko w kwestii ekonomicznej, ale i stratyfikacyjnej zamiany ról płci), zmiany wzorów rodzicielstwa obserwowanych przez dzieci, a także spodziewane skutki przesunięcia wieku emerytalnego. Dr Huber zauważyła, iż konsekwencje psychologiczne tych wszystkich wyraźnie przebiegających aktualnie procesów wymagają widzenia ich skutków z wyprzedzeniem, aby dostatecznie wcześniej podjąć działania zaradcze. Mgr Laura Ćwikła nawiązała w swojej prelekcji do przedmówczyń, zwracając uwagę na piętrzące się w dobie ponowoczesności kryzysy, w tym kryzys dialogu w rodzinie. Kwestię odraczania pełnienia ról małżeńskich i rodzicielskich przez młodych ludzi poruszała w swoim wystąpieniu reprezentująca Akademię im. Jana Długosza z Częstochowy dr Dorota Gębuś. Raport z badań dotyczących sposobów wspierania rodziców w pełnieniu ich funkcji zaprezentowała dr Blanka Poćwiardowska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz). Autorka przedstawiła założenia programu wspomagania kompetencji wychowawczych rodziców dzieci w wieku przedszkolnym wraz z wynikami badań ewaluacyjnych. Wspomaganie rozwoju kompetencji wychowawczych zaliczyła do profilaktyki pierwszorzędowej, zmniejszającej ryzyko wystąpienia zachowań problemowych (np. zachowań buntowniczych, nieprzestrzegania przyjętych przez dorosłych norm, a w późniejszym czasie sięganie po papierosy, alkohol i narkotyki). Zagadnienia dotyczące coachingu rodzicielskiego poruszyła także dr Agata Woźniak z Gnieźnieńskiej Wyższej Szkoły Milenium. Jej prelekcja miała na celu zaprezentować i rozpowszechnić ideę tej formy działań rodzicielskich. Przedmiotem prezentacji uczyniono podstawowe cele i zasady pracy z rodziną w coachingu, poruszono temat różnic i podobieństw między tym rodzajem pracy a poradnictwem rodzinnym czy te-

rapią rodzin, również w kontekście przeciwwskazań do jego stosowania. Na temat rodzicielstwa osób chorych na schizofrenię debatowały mgr Magdalena Sadowska (UAM) i mgr Kamila Małolepsza (Poznański Ośrodek Zdrowia Psychicznego), zwracając uwagę na sytuację rodzin dotkniętych tym problemem, szczególnie gdy chorującą osobą jest jeden z rodziców. Autorki próbowały także odnaleźć odpowiedź na pytanie o możliwości oddziaływań psychopedagogicznych wspierających rodziny dotknięte tą chorobą oraz o miejsce pedagoga w systemie wsparcia. Dr Bożena Majerek (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Kraków) rozważała o istocie wsparcia społecznego w obliczu poczucia niepewności i zagrożenia. Prelegentka przedstawiła wyniki badań, które opisują mikrospołeczną przestrzeń niepewności współczesnego człowieka. Omówiła także najważniejsze dla badanych wydarzenia i sytuacje życiowe w kontekście pojawiającego się poczucia niepewności, zagrożenia i wyzwania. Jednocześnie zidentyfikowała źródła niepokoju, pozwalając wyznaczyć obszar i zakres oczekiwanego wsparcia społecznego. Dr Ewa Kasperek-Golimowska zgłębiła istotny element (samo)pomocy psychologicznej i edukacji „ku szczęściu”, zwracając uwagę na istotę promocji zdrowia psychicznego. Dr Katarzyna Stankiewicz (Uniwersytet Gdański) swoje wystąpienie poświęciła omówieniu aspektów wsparcia świadczonego rodzinie w obliczu śmierci dziecka. Zaproponowany przez dr Violetę Drabik-Podgórną temat dotyczył zmiany modelu pomagania w zakresie konstruowania kariery rozumianej jako indywidualna biografia. Zmiana ta, polegająca na odejściu od dyrektywnego sterowania na rzecz dialogowego wspierania, wymaga zastosowania przez doradców innych sposobów działania. Reprezentująca Wielkopolską Wyższą Szkołę Społeczno-Ekonomiczną w Środzie Wielkopolskiej dr Jolanta Spętana rozważała kondycję współczesnego człowieka, wskazując na potrzebę zaistnienia i rozwoju poradnictwa egzystencjalnego, zorientowanego na pomoc w zakresie wskazywania sensu życia. Temat rozwinęła dr Dagmara Łupicka-Szcześniak, której wystąpienie dotyczyło warsztatów rozwoju osobistego jako formy pomocy psychopedagogicznej w radzeniu sobie z trudnościami w okresie dorastania. Mgr Zuzanna Oleś-Bińczyk (Wyższa Szkoła Psychologii Społecznej, Warszawa) omówiła zagadnienia przedsiębiorczości pomagania, zwracając uwagę, iż swoisty kryzys pomagania nie ominął trzeciego sektora gospodarki. Polskie społeczeństwo obywatelskie – za którego egzemplifikację uznaje się głównie organizacje pozarządowe – często stawiając sobie za cel dobro dziecka i rodziny, działa w sposób, który jest negatywnie naznaczający lub/i kontrproduktywny. Przykładem może być wykorzystywanie złej kondycji rodziny w kreowaniu kampanii fundrasingowych lub zbieranie 1% podatku na rzecz pojedynczego dziecka. Autorka podkreśliła, iż w znalezieniu nowego modelu pomagania może pomóc idea ekonomii społecznej, która łączy cele społeczne z narzędziami biznesowymi.

Trzecią sekcję rozpoczęło wystąpienie, w którym zaprezentowano informacje m.in. o formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, częstotliwości ich stosowania w gimnazjach, osobach odpowiedzialnych za minimalizację niskich osiągnięć szkolnych oraz ewaluacje organizacji działań pomocowych w opinii badanych. Sekcję poprowadził dr hab. Marek Budajczak (UAM) i mgr Marlena Woźniak (UAM). Materiał badawczy dr Moniki Zińczuk (Uniwersytet w Białymstoku) dotyczył zapobiegania niepowodzeniom szkolnym (z perspektywy różnych osób biorących udział w procesie kształcenia), stanowiąc dzięki temu ciekawą płaszczyznę analiz wzajemnych oczekiwań i ich realizacji w praktyce. Dr Jolanta Boryszewska (Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości, Łomża) poddała ewaluacji działania szkół i placówek związane z organizowaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży. Ten temat okazał się być bardzo popularny, ponieważ specjalnym potrzebom edukacyjnym wystąpienie swoje poświęciła także reprezentująca Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy mgr Justyna Taramina. Dr Kamila Słupska (UAM) przekonywała, iż młodzieży można pomagać na różne sposoby, także poprzez przedsięwzięcia czytelnicze. Mgr Bożena Kanclerz

(UAM) swoją prelekcją zwróciła uwagę na aspekty wsparcia świadczonego usamodzielniającej się młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych. Autorka zaprezentowała wyniki autorских weryfikacji empirycznych. Streetworkingowi jako formie pomocy zagrożonej młodzieży poświęciła swój wykład dr Jolanta Sokołowska (Uniwersytet Gdański), która, analizując wywiady biograficzne przeprowadzone wśród „dzieci ulicy”, pokazała proces konstruowania ich tożsamości oraz wskazała na nowatorskie koncepcje pracy w środowisku, w którym próbuje się odchodzić od ujmowania zachowań tej grupy dzieci w kategoriach wadliwego przystosowania. Autorka odwołała się do badań biograficznych oraz dokonała dekonstrukcji podstawowych założeń pedagogiki ulicy. Mgr Patrycja Miśko (UAM) pochyliła się nad ważkimi zagadnieniami kurateli sądowej i przyjrzała się jej jako instytucji wspierającej dzieci, młodzież i rodzinę w kryzysie. Tym zagadnieniom z punktu widzenia pracy kuratora sądowego swoje wystąpienie poświęciła także dr Anna Chmielewska – kurator zawodowy dla dorosłych (Sąd Rejonowy w Otwocku) oraz mgr Marta Poremska (Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa). Problemy dzieci opuszczonych i zaniedbanych wychowawczo, które pochodzą z białostockiego osiedla socjalnego, jak również skutki nierozwiązanych problemów oraz dalsze ich konsekwencje omówiła mgr Anna Wojtach (Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa), zwracając szczególną uwagę na czynniki i warunki, które mogą pomóc rodzinie marginalizowanej w zmianie jej sytuacji życiowej. Wystąpienie opierało się na doświadczeniu autorki w pracy z rodzinami marginalizowanymi. Zostały w nim zebrane liczne wskazówki, dzięki którym pomoc rodzinom może stać się bardziej profesjonalna i przyczynić się do przywrócenia wiary w możliwość pozytywnej zmiany.

Prelegenci obradujący w czwartej sekcji skoncentrowali się na zagadnieniach szeroko rozumianego życia rodzinnego oraz form pomocy adresowanej właśnie do tej kategorii potrzebujących. Debatę w ostatnim panelu moderowały dr Grażyna Teusz (UAM) i dr Agata Matysiak-Błaszczuk (UAM). Dr Aleksandra Lewandowska-Walter (Uniwersytet Gdański) oraz mgr Justyna Michałek (Uniwersytet Gdański) przybliżyły problematykę zjawiska rozłąki dziecka z rodzicami z perspektywy biologicznej, psychologicznej oraz socjologicznej. Prelegentki ukazały konsekwencje zaistniałej sytuacji dla całego systemu rodzinnego oraz omówiły formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej i socjalnej adresowane do dzieci i rodzin w takiej sytuacji. Egzemplifikację problemu stanowiła sytuacja emigracji zarobkowej oraz rozwód w rodzinie. Problem ten kontynuowała mgr Alicja Bania (UKW, Bydgoszcz), wskazując na zagrożenia dla mikrosystemu rodzinnego wynikającego z rozłąki spowodowanej uczestnictwem jednego z rodziców w misji wojskowej. Dr Katarzyna Palka (Wszechnica Świętokrzyska, Kielce) wskazała w swym wystąpieniu potrzebę wspierania rodzin ze środowisk wiejskich w zakresie rozwijania uzdolnień i kształtowania aspiracji dzieci. Jednocześnie zaznaczyła, że formy pomocy mogłyby być również sposobem na walkę z nierównościami społecznymi. Formy pomocy adresowane do rodzin bezrobotnych analizowała dr Anna Potasińska (UKSW, Warszawa). Dokonując diagnozy postaw rodzicielskich oraz środowiskowych uwarunkowań rozwoju, dr Paulina Forma (Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce), wskazała obszary zagrożeń poszczególnych funkcji rodziny wielodzietnej. Dr Astrid Tokaj (UAM) oraz mgr Danuta Krzysztofiak (UAM) skoncentrowały się na problemach dotyczących wsparcia seniora. Wskazały na trudności w sprawowaniu opieki nad osobą starszą w środowisku rodzinnym i potrzebę wsparcia całego systemu rodzinnego w realizowaniu funkcji opiekuńczej wobec seniora. W problematykę pieczy zastępczej jako jednej z form pomocy rodzinie wprowadziła mgr Ewa Flaga (UAM), wskazując podstawowe zasady pomocy państwa w przewyciężaniu trudnych sytuacji rodzinnych. Temat kontynuowali: dr Iwona Michniewicz (PWSZ, Kalisz) oraz dr Romuald Michniewicz (PWSZ, Kalisz), proponując odwrócenie podejścia – tj. izolację

osób zagrażających dobrostanowi rodziny, a nie ofiar, jak ma to miejsce w obecnym stanie prawnym. Zadania i formy pracy asystenta rodziny przedstawiała dr Małgorzata Ciczkowska-Giedziun (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn). Dr Ewa Bilaska (Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa) zaprezentowała wyniki badań jakościowych na temat funkcjonowania matek i ich dzieci (ofiar przemocy domowej) w warunkach hostelowych. Problematykę „trudnego macierzyństwa” kontynuowała dr Alicja Zbierzchowska (Uniwersytet Gdański), prezentując wyniki badań na temat postrzegania problemu (przed)wczesnego macierzyństwa i wizerunku małoletnich matek przez pracowników socjalnych w Polsce. Dr Dorota Zaworska-Nikoniuk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn) przedstawiła problem surogactwa w Polsce. Ukazała czynniki skłaniające kobiety do pracy w tym charakterze oraz dylematy im towarzyszące. O (nie)codziennych zachowaniach młodych mieszkanek wielkich miast mówiła dr Agata Matysiak-Błaszczyk (UAM), problem cyberseksu i innych zagrożeń wynikających z randkowania on-line przedstawiła mgr Mirosława Ściupider-Młodkowska (UAM), wskazując jednocześnie na formy pomocy adresowane do tej kategorii osób.

Podsumowując, podkreślić należy, iż w wielu wystąpieniach zaprezentowano szereg ważkich refleksji teoretycznych, wyników autorskich weryfikacji empirycznych z zakresu szeroko pojętej pedagogiki społecznej czy praktycznych rozwiązań z zakresu pomocy dziecku i rodzinie. Tematyka konferencji, jej poszczególne wystąpienia wpisują się w dorobek myśli naukowej poświęconej kwestiom całonocnego poradnictwa i wsparcia oraz dynamizują dalsze badania i refleksje z tego zakresu. Zagadnienia zaprezentowane na konferencji bezsprzecznie stanowią impuls do dalszych poszukiwań badawczych i rozwiązań praktycznych.

Do sukcesu konferencji przyczynił się udział licznych przedstawicieli środowisk naukowych (także dużych grup studentów) oraz znaczna aktywność zgromadzonej publiczności podczas każdej z panelowych dyskusji (oraz w kularach konferencyjnych) stanowiąca dla organizatorów jednoznaczny sygnał, iż tego rodzaju spotkania naukowe, poruszające zagadnienia szeroko rozumianego poradnictwa i wsparcia adresowanego zarówno do dzieci, młodzieży, jak i dorosłych, są bardzo potrzebne. Refleksje, pytania, które wyłaniają się podczas nich, stanowią ważki element dociekań środowiska naukowców, jak i praktyków. Ich obecność świadczy o poszukiwaniu nowych rozwiązań praktycznych i potrzebie ich zakorzenienia w teorii pedagogicznej. Stanowi to dla organizatorów impuls motywujący do kontynuowania podjętej problematyki i inicjowania kolejnych spotkań naukowych z tego cyklu.

dr Joanna Kozielska, mgr Agnieszka Skowrońska-Pućka